

Sak 1/2022 Kun én gang: Hvordan kommer vi dit?

Behandlingssak

Historikk/bakgrunn

Felles krav og retningslinjer for autoritative data har vært en del av målbildet for informasjonsforvaltning siden det ble behandlet av Skate i 2015. Felles autoritative datakilder er særlig knyttet til målsetningen om «Kun én gang», som innebærer at offentlig sektor skal innhente opplysninger én gang og gjenbruke disse fremfor å spørre brukerne på nytt (Meld. St. 27 (2015–2016)). Målbildet er fremstilt som en [trapp](#) med tre nivåer, hvor gjenbruk av data er øverste nivå. For mange Skate-virksomheter er trinn en og to delvis nådd gjennom «Orden i eget hus» og virksomhetenes kartlegging av hvilke data som forvaltes. For å nå nivå tre er det nødvendig å supplere orden i eget hus, med en strategisk tilnærming for data som brukes av mange.

Saksforslaget er meldt inn av Skatteetaten (SKE) og er basert på råd fra Skate i mars 2021 og SKEs erfaringer som forvalter av offentlige data som deles med mange brukere, både i offentlig og privat sektor. SKE peker på at vi må få løftet ansvar og juridiske problemstillinger for felles datakilder for å få fart på datadeling generelt og «Kun én gang» spesielt.

Tema i denne saken har tidligere vært diskutert i Skate i mars og oktober 2021 i sak [2/21 Felles arbeid med informasjonsforvaltning – kva har vi oppnådd så langt, og kva er neste mål?](#) og [16/21 Hvordan sikrer vi tilgjengeliggjøring og bruk av offentlige data for næringsutvikling - Geografisk infrastruktur og Datafabrikken](#) Denne saken er også et bidrag til at offentlige data må bli en verdiskaper i både offentlig og privat sektor slik det tas til orde for i Skates brev til KMD om tverrsektoriell styring datert 9.12.2021.

Det vedlagte mulighetsnotatet er utarbeidet av en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Brønnøysundregistrene, Halden Kommune, Kartverket, NAV, Skatteetaten og Digdir.

Forslag til beslutning:

1. Skate slutter opp om innholdet i mulighetsnotatet inkludert videre deltakelse i arbeidsgruppen frem mot neste leveranse i oktober.

Presentasjon av saken

Skal offentlig sektor lykkes med ambisjonen om å bli datadrevet, mer sammenhengende og øke automatiseringsgraden på forsvarlig vis, er vi avhengige av god tilgang til kvalitetsdata og at samhandlende aktører har samme datagrunnlag. Dagens fire nasjonale fellesløsninger for data, folkeregisteret, enhetsregisteret, matrikkelen og kontakt og reservasjonsregisteret brukes mye og har gitt betydelig gevinster og effekter i den enkelte virksomhet og for samfunnet som helhet. Det er likevel et forbedringspotensial blant annet ved å fjerne unødige duplikater og definere klarere ansvars- og rollefordeling. I tillegg er behovet for datakilder større enn det disse fire omfatter.

Innbyggernes tillit til myndighetene forutsetter at det offentlig ivaretar innbyggernes rettigheter og plikter. Beslutninger må ikke oppleves som vilkårlige, men som resultater av grundig behandling basert på kriterier om blant annet objektivitet, likhet og etterprøvbarhet. En viktig forutsetning for at det offentlige skal kunne treffe riktige beslutninger er forutsigbar tilgang til riktige opplysninger med god kvalitet. Når det offentlige henter inn data legges det en belastning på enten en innbygger eller en virksomhet i privat eller frivillig sektor. At offentlige sektor enkelt kan finne og få tilgang til data de kan stole på, er en forutsetning for utviklingen av bedre tjenester og en enklere hverdag for brukerne.

Risikoen ved å ikke gjøre noen ting med området er høy. Nye regelverk fra EU, økt oppmerksomhet om databehandling og nye løsninger som Digital Wallet kommer til å utfordre hvordan offentlig sektor forvalter data, på samme måte som GDPR utfordret hvordan vi håndterer personvern.

For å møte disse utfordringene er det viktig at det allerede nå jobbes med å finne ut hvilke datakilder som skal være sentrale for offentlig sektor i fremtiden. Der det er flere alternative kilder som kan være relevante må én bli masteren for alle, eller innenfor en sektor. Denne kilden må løftes til et nivå slik at den både har høy nok tillit og dekker konsumentenes behov tilstrekkelig. Det vil ofte være behov for å gjøre grep rundt bl.a. innsamlingen av data for å sikre tilfredsstillende datakvalitet og metadata til bruk utover egen organisasjon. Fremtidige konsumenter må også gjøre tilpasninger. Måloppnåelse krever et langsiktig arbeid og krever dedikerte ressurser som må jobbe på tvers for å lykkes.

Saken utdypes i et vedlagt mulighetsnotat.

For det videre arbeidet foreslås det følgende steg i arbeidsgruppen med leveranse til Skate i oktober 2022:

1. Utarbeidelse av målbylde, inkludert
 - a. prioritert liste over kandidater til nye felle datakilder
 - b. forslag til konkrete tiltak for realisering av målbylde
2. Gjennomgang av caser for å identifisere hvilke kapabiliteter vi trenger og bør enes om
3. Identifisere og synkronisere mot lignende initiativ i offentlig sektor¹ og internasjonalt

Spørsmål til Skate

- Støtter Skate mulighetsnotatets beskrivelse av veien vi bør gå for å realisere «Kun én gang»?
- Støtter Skate videre arbeid som beskrevet over med leveranse til Skate i oktober 2022?
- Hvilke råd vil Skate gi for arbeidet frem til oktober 2022?
- Hvordan bør vi møte mulige utfordringer ved at virksomheter kan ha ulik vilje til
 - å få og gi fra seg ansvar som datatilbyder?
 - å stole på andres data i konsumentrollen?

Vedlegg:

1. Mulighetsnotat - Kun én gang - hvordan kommer vi dit

Saken vil bli framlagt av Knut Bjørngaas, Digitaliseringsdirektoratet
Saksframlegget er utarbeidet av Digitaliseringsdirektoratet
Oslo, 08.3.2022

¹ Kjernedata i geografisk infrastruktur, KUDAF, Sektorinitiativ, Sveriges grunddataprogram og Danmarks Grunddata